

Istraživanje Jame pod Malom Visočicom

Matea Talaja

Jama pod Malom Visočicom nalazi se u južnom Velebitu, u blizini Ličkog Čitluka. Dobila je ime prema topografskom smještaju podno vrha Male Visočice (1545 m) koji se nalazi istočno-jugoistočno od Visočice (1615 m). Litologija koja karakterizira ovaj prostor nataložila se u razdoblju Jure, pa su prema tome dominantni vapnenici s mogućim dolomitnim ulošcima ili izmjenama dolomita (Sokač i dr. 1976.). Ulaz u jamu je mali a nalazi se na nadmorskoj visini od 1038 m. Kada su na tom mjestu probijali šumski put, ulaz je proširen pa su ga šumari zbog sigurnosti vozila zatrpali, no speleolozi su radi istraživanja naknadno maknuli kamenje i tako omogućili silaz u jamu.

Jama je prvi put istraživana 4. listopada 2014. Nakon tople gospičke dobrodošlice, u subotu ujutro su speleolozi krenuli prema jami iz Gospića u smjeru Svetog Roka, gdje su

Danijel Matenica

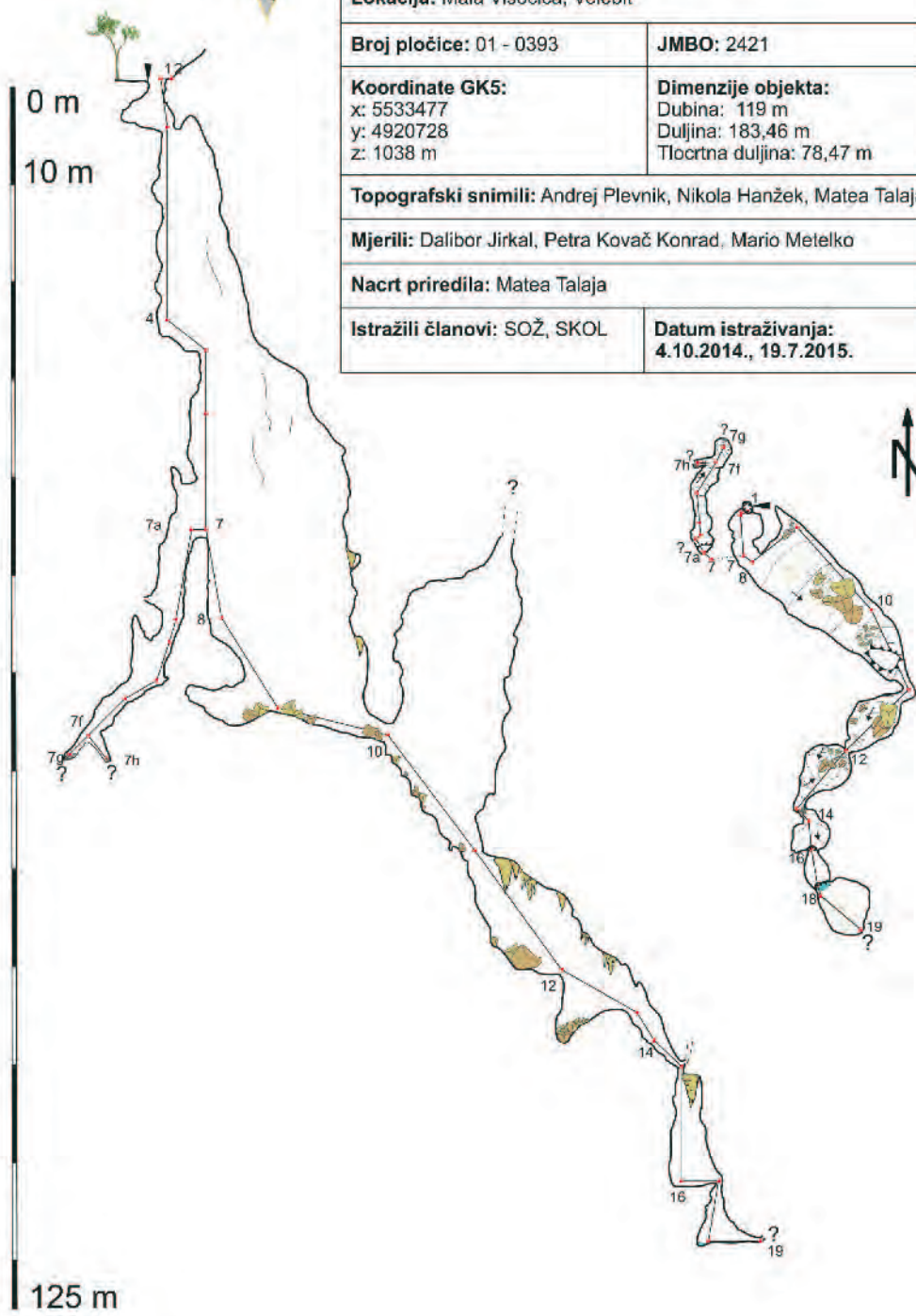
Ulaz u jamu uz cestu

skenuli prema Ličkom Čitluku na makadamsku cestu. Ulaz se nalazi desno od makadama idući iz Ličkog Čitluka. Zbog lošeg makadama trebalo je terensko vozilo HGSS-a, u koje je uspjela stati cijela ekipa. Prilaz jami, tj. prostor unutrašnjeg

Danijel Matenica

U ulaznom otvoru

Ime objekta: Jama pod Malom Visočicom	
Lokacija: Mala Visočica, Velebit	
Broj pločice: 01 - 0393	JMBO: 2421
Koordinate GK5: x: 5533477 y: 4920728 z: 1038 m	Dimenzije objekta: Dubina: 119 m Duljina: 183,46 m Tlocrtna duljina: 78,47 m
Topografski snimili: Andrej Plevnik, Nikola Hanžek, Matea Talaja	
Mjerali: Dalibor Jirkal, Petra Kovač Konrad, Mario Metelko	
Nacrt priredila: Matea Talaja	
Istražili članovi: SOŽ, SKOL	Datum istraživanja: 4.10.2014., 19.7.2015.

Iznad jezera

dijela Velebita prema Gospiću, i dalje pripada minski sumnjivom području pa je na terenu potreban poseban oprez. Planinarske staze prema Visočici su raščišćene, ali se ne preporuča skretanje s puta zbog mogućih zaostalih minsko-eksplozivnih sredstava, što speleolozima često ograničava sustavno istraživanje nekog područja.

Otvor jame je 1×1 metar, a nalazi se neposredno uz makadam. Iznad njega se diže strma padina iznad koje počinje šuma. Otvor je iznimno krušljiv, što spuštanje prvom vertikalom čini opasnim. Nepravilan, kanalski, kosi ulazni dio karakterističan je za najpliću zonu krša – epikrš. To je područje prvotne korozije, zbog čega su prva 3-4 m jame drugačije morfologije od vertikalnog nastavka. Geološka struktura početnog dijela utjecala je na oblik jame: iako je stvorena primarno u vapnencima, jama je na dubinama gdje su se nataložile manje topljive stijene dobila

Sve treba zapisati i ucrtati

kanalski, tj. horizontalni oblik. Tlocrt prvog vertikalnog dijela jame ima oblik nepravilne i razlomljene elipse do -27 m, gdje se nalazi kosa polica s mnogo lišća, kamenja i granja nataloženog u jami nakon širenja njenog otvora. Polica se spaja s drugom vertikalom pa je bilo nužno očistiti ju i prepriječiti kako bi se izbjegle daljnje opasnosti. Silaskom na policu otvara se prostor puno veći i izmijenjene morfologije. Taj drugi prostor mnogo je pravilniji, gotovo eliptičnog tlocrta, a otvara se u vertikalu puno većih dimenzija. Spuštanjem niz policu na -45 m stiže se do hrpta koji razdvaja jamu na dva dijela. Plići se dio spušta na -72 m do kanala zapriječenog zarušenim kamenim blokovima. U tom dijelu su u drugoj akciji, srpnja 2015. godine, istraženi svi potencijalni dijelovi, te je zaključeno da je strujanje zraka koje se tamo osjeti posljedica kružne cirkulacije iz nižih dijelova jame. S druge strane hrpta nastavlja se vertikalni

dio jame. Njegovo dno je također zarušeno velikim kamenjem. Primjetno je kapanje vode čak i za vrijeme ljetnih mjeseci bez padalina. Jama nastavlja kraćim vertikalnim skokom, kojim se dolazi u dvoranu, na čijem se dnu ponovo nalazi veliko kamenje. Jama se dalje kanalski nastavlja manjim skokovima do suženja na -95 m koje je bilo potrebno proširivati. To je izvedeno u srpnju 2015. Nakon proširivanja jama se nastavlja dalje u obliku manjih dvorana, u kojima se primjećuje sve veća količina vode. Dio jame iza suženja razlikuje se od plićih dijelova po tome što je bogatiji špiljskim ukrasima, koji su doveli vrlo rijetki. Uzrok je veća količina vode koja se procjeđuje u tom prostoru i na mnogim se mjestima zadržava. Iako jama nema stalnu hidrološku funkciju, u njoj se mogu zateći dijelovi gdje se nakapnica duže zadržava u obliku manjih lokava. Jama seže do dubine 118,7 m. Na dnu je vrlo malen i uzak prolaz koji je ocijenjen kao neperspektivan, tj. bez mogućnosti daljnjeg prolaza.

Kronologija istraživanja

Prvo istraživanje 4. i 5. listopada 2014. započelo je na poticaj speleologinje Đenis Barnjak, članice HGSS stanice Gospić koja je doznala za ulaz u jamu. Osmeročlana ekipa iz Zagreba uputila se 3. listopada, 2014. prema Gospiću. Članovi su joj bili Dalibor Jirkal, Dalibor Kušić, Nikola Skopljak, Petra Kovač-Konrad, Juran Kralj, Andrej Plevnik, Nikola Hanžek te Matea Talaja. U prvoj akciji jama je topografski snimljena do -94 m.

Druga akcija, 18. i 19. srpnja 2015., omogućila je zatvaranje svih daljnjih perspektivnih prolaza. Jama je topografski snimljena do kraja, do najveće dubine od 119 m. U drugoj akciji sudjelovali su: Dalibor Jirkal, Danijel Malenica, Damir Janton, Mario Metelko, Filip Markanjević, Matea Ratković i Matea Talaja.

Literatura

Sokač, B., Nikler, L., Velić, I., Mamužić, P. (1967.): Osnovna geološka karta 1: 100 000, L33 -127 Gospić,; Tumač L33 -127, Savezni geološki zavod, Beograd

Exploration of Jama pod Malom Visočicom pit

The pit is situated on the south Velebit region. The initial exploration was undertaken in October 2014., which produced a topographic survey of the object till 94 m deep. The second survey finished the exploration with the final depth of 119 m, and all the additional perspectives closed. The pit can be described as geniculated-type.